

Dr Bohdan Kaczmarek

Katedra Teorii Polityki i Myśli Politycznej WNPiSM UW www.teoriapolityki.com

b.kaczmarek@uw.edu.pl

Dyżur we wtorki, w godz. 13 – 14 p. 208, Nowy Świat 67, II p., proszę o wcześniejszy kontakt mailowy

Zarządzanie ryzykiem politycznym

Konwersatorium w semestrze zimowym 2025/2026, studia stacjonarne i niestacjonarne II stopnia

Cele zajęć: Zapoznanie z problematyką ryzyka politycznego, jego analizą i wybranymi modelami zarządzania ryzykiem. Stworzenie możliwości dyskusji w tym zakresie. Wykorzystanie literatury przedmiotu i zawartych w niej ujęć i koncepcji do analizy wybranych przykładów. Przybliżenie metod i technik analizy i szacowania ryzyka politycznego, próby posłużenia się nimi w konkretnych przypadkach oraz zastosowania w zarządzaniu ryzykiem politycznym. Przegląd instytucji badawczych i doradczych działających w obszarze analizy zarządzania ryzykiem politycznym. Przedyskutowanie na tym przykładzie procesów komercjalizacji konsultingu politycznego i jego także ideologicznego wymiaru oraz funkcji wobec systemu ekonomiczno – społecznego i politycznego. Indywidualne i grupowe doskonalenie się w zakresie samodzielnego, twórczego i krytycznego badania i interpretowania zjawisk związanych z ryzykiem politycznym i zarządzaniem tym ryzykiem.

Metody: Zajęcia mają charakter warsztatowy. Podstawą do dyskusji na zajęciach będzie analiza literatury przedmiotu, samodzielne poszukiwanie materiałów internetowych na temat ryzyka politycznego, w tym tłumaczenie i badanie materiałów prezentowanych przez instytucje zajmujące się analizą i zarządzaniem ryzykiem politycznym, analiza wybranych przypadków. W trakcie zajęć prezentowane będą referaty i opracowania uczestników.

Zaliczenie: Podstawą zaliczenia będzie obecność i aktywność na zajęciach, przedstawienie referatu/prezentacji wybranych zagadnień z programu oraz zaliczenie kolokwium końcowego.

Program i literatura konwersatorium

1. Wprowadzenie do problematyki ryzyka i ryzyka politycznego oraz zarządzania ryzykiem

A

- Przedstawienie i przedyskutowanie programu i koncepcji zajęć ●Zapoznanie z kluczową literaturą pomocniczą oraz dostępnymi źródłami i metodami wspierającymi studiowanie zarządzania ryzykiem politycznym ●Panorama instytucji zajmujących się ryzykiem politycznym ●Znaczenie problematyki

B

- Pojęcie ryzyka i ryzyka politycznego ●Zakres ryzyka politycznego ●Kryteria politycznego charakteru ryzyka ●Ryzyko systemowe a ryzyko polityczne ●Zarządzanie ryzykiem ●Historia i główne nurty badań nad ryzykiem

a/ Tadeusz T. Kaczmarek, *Zarządzanie ryzykiem Ujęcie interdyscyplinarne*, Warszawa 2010, Wstęp, Rozdział I *Filozofia ryzyka – nowe tendencje*

T.Kaczmarek Dylematy badań zjawiska i pojęcia ryzyka,
<http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.ojs-doi-10.17951.teka.2015.10.1.29/c/7029-4994.pdf>

b/ Peter L. Bernstein *Przeciw Bogom Niezwykłe dzieje ryzyka*, Warszawa 2011, Przedmowa, Wprowadzenie, rozdział 16

c/ Tadeusz T. Kaczmarek, *Podstawowe zasady interdyscyplinarnego zarządzania ryzykiem*, w: MYŚL EKONOMICZNA I POLITYCZNA, 1–2 (32–33) 2011,
https://www.lazarski.pl/fileadmin/user_upload/dokumenty/czasopisma/mysl-ekonomiczna-polityczna/2011/MEiP_1-2_2_2011_Kaczmarek.pdf

d/ Klementewicz T., *Polityka jako sztuka rozwiązywania zadań ryzykownych*, [w:] Zacher L.W., Kiepas A. (red.), *Spółeczeństwo a ryzyko*, Warszawa 1994

e/ Karwat M., *Ryzyko zawodowe polityka*, [w:] Zacher L.W., Kiepas A. (red.), *Spółeczeństwo...*

f/ Beck U., *Spółeczeństwo ryzyka. W drodze do innej nowoczesności*, Warszawa 2004

g/ P. Stankiewicz *W świecie ryzyka. Niekończąca się opowieść Urlicha Becka*
<https://repozytorium.umk.pl/server/api/core/bitstreams/2bda694c-87a5-4f27-a856-84e962371d4a/content>

g/ K. Pałyska *Ryzyko i zarządzanie ryzykiem w działalności politycznej. Doświadczenia Polski i Japonii*, praca doktorska napisana pod kierunkiem
<https://repozytorium.uw.edu.pl/entities/publication/7b5ff381-b2de-4578-9c8d-6258fbe1bea7/request-a-copy?bitstream=f7ecb489-10c9-4472-a514-dd421abd7fd4>

h/ G. Waszkiewicz *RYZYKO POLITYCZNE WSKAŹNIKIEM BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO PAŃSTWA*,
<https://sbn.wat.edu.pl/pdf-135305-63625?filename=THE%20POLITICAL%20RISK%20AS%20AN.pdf>

2. Ryzyko a niepewność

●Ryzyko a niepewność ●Niepewność, przypadkowość, nieprzewidywalność ●Przypadek a determinizm ●Wybór w warunkach ryzyka – model oczekiwanej korzyści ●Ryzyko poznawalne i niepoznawalne ●Poziomy ryzyka ●Uwarunkowania ryzyka ●Typologie ryzyka

a/ Tadeusz T. Kaczmarek, *Zarządzanie ryzykiem Ujęcie interdyscyplinarne*, Warszawa 2010, rozdział 2 i 3

b/ J. Monkiewicz, L. Gąsioriewicz (red.) *Zarządzanie ryzykiem działalności organizacji*, Warszawa 2010, rozdział I *O niepewności, potrzebach i ryzyku* (B. Hadyniak)

c/ P. Smaga *ISTOTA RYZYKA SYSTEMOWEGO*, *Studia Ekonomiczne* nr 1 (LXXX) 2014,
http://www.inepan.pl/images/pliki/SE/Studia_2014_1_2_Smaga.pdf

d/*Ryzkologia*, Blog o ryzyku, prawie i energetyce,
<http://blogoryzyku.blogspot.com/p/sown.html>

e/J.Michalak Refleksje nad pojęciem ryzyka
https://repozytorium.amu.edu.pl/bitstream/10593/6682/1/09_Jozef_Michalak_Refleksje%20nad%20poj_ciem%20ryzyka_119-131.pdf

3. Analiza ryzyka i zarządzanie ryzykiem

●Identyfikacja ryzyka ●Środowisko, kontekst i czynniki ryzyka oraz ich typologie ●Analiza ryzyka ●Ocena ryzyka ●Rejestr ryzyka ●Planowanie reakcji na ryzyko ●Zarządzanie ryzykiem ●Radzenie sobie z ryzykiem ●Przeciwdziałanie ryzyku ●Eliminacja przyczyn ryzyka ●Kompensacja ryzyka ●Monitorowanie i kontrola ryzyka ●Modele zarządzania ryzykiem ●Zarządzanie ryzykiem w sektorze publicznym ●Standard zarządzania ryzykiem

a/ *Pomarańczowa księga Zarządzanie ryzykiem – zasady i koncepcje*
<https://periculum.pl/pomaranczowa-ksiega-w-nowej-odslonie/>

https://ryzyko.pro/wp-content/uploads/2019/04/1_zarzadzanie_ryzykiem-1.pdf

c/ *Zarządzanie ryzykiem w sektorze publicznym* Podręcznik wdrożenia systemu zarządzania

d/ Tadeusz T. Kaczmarek, *Zarządzanie ryzykiem Ujęcie interdyscyplinarne*, Warszawa 2010, rozdział 4

e/ J. Monkiewicz, L. Gąsiorkiewicz (red.) *Zarządzanie ryzykiem działalności organizacji*, Warszawa 2010, rozdział 13 *Zarządzanie ryzykiem w organizacjach non-profit* (Jarosław Domański)

f/ J. Bednarz *Motywy ekspansji zagranicznej polskich przedsiębiorstw*

ze szczególnym uwzględnieniem ryzyka politycznego, *Biznes międzynarodowy w gospodarce globalnej* 2015, nr 34, s. 22–33, Uniwersytet Gdański,

<https://ejournals.eu/czasopismo/ibase/artikul/motywy-ekspansji-zagranicznej-polskich-przedsiębiorstw-ze-szczegolnym-uwzględnieniem-ryzyka-politycznego>

g/ M. Broniszewski *Aktywne zarządzanie ryzykiem politycznym na rynku kapitałowym – istota i sposoby zarządzania w organizacji*, *KNUV* 2017; 3(53): 7-18,

<https://www.repozytorium.uni.wroc.pl/dlibra/publication/95047/edition/89513/content?ref=L3B1YmxpY2F0aW9uLzEwMDY2Ni9lZGl0aW9uLzk0MTgw>

h/ K. Marcinek, M. Tomecki *Ryzyko polityczne inwestycji zagranicznych*

i jego ograniczanie przez dwustronne umowy o ochronie i popieraniu inwestycji, *ACTA UNIVERSITATIS NICOLAI COPERNICI, EKONOMIA XLVII* nr 2 (2016) 171–199,

https://apcz.umk.pl/AUNC_EKON/article/view/AUNC_ECON.2016.010/10730

i/ J. Rymarczyk *Strategie przedsiębiorstw międzynarodowych wobec ryzyka politycznego*

<https://gnpje.sgh.waw.pl/pdf-113744-43515?filename=Strategies%20of.pdf>

j/ <https://www.ferma.eu/wp-content/uploads/2011/11/a-risk-management-standard-polish-version.pdf>

4. Analiza i zarządzanie ryzykiem politycznym – analiza materiałów i literatury, studia przypadków

a/ Przykładowe instytucje i firmy:

mapy ryzyka politycznego:

<https://www.aon.com/2019-political-risk-terrorism-and-political-violen/index>

<https://www.marsh.com/pl/pl/services/political-risk.html>

<https://www.coface.com>

<https://fiscalnote.com>

<https://pluralpolicy.com>

<https://getriskmanager.com>

<http://www.eurasiagroup.net/about-eurasia-group>

<https://www.prsgroup.com/>

<https://www.maplecroft.com/about/introducing-maplecroft/>

<https://www.miga.org/Pages/Resources/Reports/WorldInvestmentAndPoliticalRisk.aspx>

<https://www.aig.com/home/risk-solutions>

<https://www.jfandc.de/en/home/>

<https://www.controlrisks.com/en/services/political-risk>

<https://www.apcoworldwide.com/>

<https://apcoworldwide.com/people/aleksander-kwasniewski/>

b/ Przydatne teksty i materiały (przykładowe)

Omari. Scott Simons *POLITICAL RISK MANAGEMENT*

<https://scholarship.law.wm.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3972&context=wmlr>

lub

https://www.garp.org/hubfs/Whitepapers/a2r5d000003s85oAAA_RiskIntell.WP.PoliticalRisk.Feb17.pdf

https://www.zut.edu.pl/fileadmin/pliki/audytor/kontrolazarzadcza/podrecznik_zarządzanie_ryzykiem_w_sektorze_publicznym.pdf

P. Sienkiewicz „Ewaluacja ryzyka w zarządzaniu kryzysowym”,
https://www.researchgate.net/publication/356621243_Ewaluacja_ryzyka_w_zarządzaniu_kryzysowym

<https://oro.open.ac.uk/52348/7/52348.pdf>

<https://hbr.org/2018/05/managing-21st-century-political-risk>

https://www.researchgate.net/profile/John-Graham-15/publication/313681928_The_management_of_political_risk/links/5c13b422299bf139c7580209/The-management-of-political-risk.pdf

<https://www.jstor.org/stable/43695453>

<https://getriskmanager.com/what-is-political-risk/>

https://www.allianz-trade.com/en_global/news-insights/business-tips-and-trade-advice/what-is-political-risk-and-how-to-protect-against-it.html

<https://www.quorum.us/blog/political-risk-management/>

<https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/37972>

<https://www.credendo.com/pl/ocena-ryzyka-krajowego-credendo>

<http://ryzykonomia.pl/category/ryzyko-polityczne/>

<https://www.obserwatorfinansowy.pl/forma/rotator/ryzyko-finansowe-i-polityczne-sa-nierozlaczne/>

<https://www.financeicontrolling.pl/zarządzanie/arttykul-7-ryzyka-polityczne-i-biznesowe>

Political Risk, Economic Risk, and Financial Risk Claude B. Erb, Campbell R. Harvey, and Tadas E. Viskanta http://people.duke.edu/~charvey/Country_risk/pol/pol.htm

How to Calculate Political Risk Prepared to lose it all? No? Read on...By Ian Bremmer
<http://www.inc.com/magazine/20070401/features-calculate-political-risk.html>

<https://itunes.apple.com/pl/podcast/odc-4-ryzyko-polityczne-cz-1-11-07-2018-14-25/id1393699889?i=1000415669335&l=pl&mt=2>

<http://www.ryzykonomia.pl/>

c/ Przykładowe zakresy tematyczne referatów i prezentacji:

- 1/ Analiza i zarządzanie ryzykiem politycznym inwestycji energetycznych na wybranym przykładzie
- 2/ Analiza i zarządzanie ryzykiem politycznym na przykładzie działań wybranych korporacji transnarodowych
- 3/ Analiza i zarządzanie ryzykiem w sferze cyberbezpieczeństwa w istotnych politycznie dziedzinach
- 4/ Ryzyko polityczne i zarządzanie nim na przykładzie wybranych decyzji społecznych i gospodarczych podejmowanych na różnych szczeblach życia państwowego i samorządowego
- 5/ Ryzyko polityczne i zarządzanie ryzykiem w obszarze zakupów uzbrojenia i modernizacji armii, np. F35, Abrams, samoloty koreańskie
- 6/ Ryzyko polityczne i zarządzanie nim na przykładzie zmian legislacyjnych w wybranych obszarach życia społecznego
- 7/ Ryzyko polityczne związane z reformami różnych obszarów życia
- 8/ Ryzyko polityczne w stosunkach międzynarodowych
- 9/ Metody i techniki analizy ryzyka politycznego stosowane przez firmy konsultingowe na wybranych przykładach
- 10/ Ryzyko polityczne na tle innych rodzajów ryzyka na wybranych przykładach
- 11/ Zarządzanie ryzykiem politycznym na wybranych przykładach np. ryzyko poexitu, ryzyko wojny z Rosją
- 12/ Ryzyko polityczne przedsięwzięć z zakresu polityki społecznej
- 13/ Ryzyko polityczne związane z różnymi modelami systemów emerytalnych
- 14/ Ryzyko polityczne wybranych przedsięwzięć gospodarczych polskich przedsiębiorstw, np. KGHM – Kongo, Quadra, Orlen – Możejki, Elektrownia Ostrołęka, energetyka jądrowa, Orlen-Lotos itp.
- 15/ Ryzyko polityczne wybuchu III wojny światowej
- 16/ Ryzyko polityczne rozpadu Unii Europejskiej
- 17/ Ryzyko polityczne i zarządzanie ryzykiem na przykładzie polityki sankcji (Rosja, Iran)